

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นักการศึกษาหลายท่านทั้งในและต่างประเทศ ได้เขียนบทความที่เกี่ยวข้องกับการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครู ส่วนใหญ่จะเขียนจากประสบการณ์ โดยนำหลักวิชาการและความเป็นไปในสภาพปัจจุบันมาประกอบ ซึ่งแสดงถึงสภาพปัจจุบันของวิชาชีพครู และแนวทางที่จะดำเนินการ เพื่อให้วิชาชีพครูได้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป อันจะเป็นข้อที่ควรจะไปพิจารณาประกอบการวางแผนทางการกำหนดวิธีการ หรือมาตรการในการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครู

การยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครู

การยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครูซึ่งมีความมุ่งหมายที่จะพัฒนาวิชาชีพของครูให้เจริญก้าวหน้า เป็นที่ยอมรับของสังคม และเกิดประโยชน์ต่อการศึกษาของชาติ อันจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศให้ได้รับความสำเร็จมากยิ่งขึ้นนั้น ครูและวิชาชีพครูนับว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่ต่อการพัฒนาควบคู่กันไป เพื่อให้ได้ครูที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ ครูเป็นวิชาชีพที่มีคุณค่าสมเป็นวิชาชีพชั้นสูงอย่างแท้จริง

ครูที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ

ครูที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ นับว่าเป็นที่ต้องการของสังคมและประเทศชาติเป็นอย่างยิ่ง เพราะจะช่วยในการพัฒนาการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี และเกิดประโยชน์ต่อการศึกษาอย่างมาก ดังนั้นคณะกรรมการวางแผนเพื่อปฏิรูปการศึกษาจึงได้กำหนดลักษณะและบทบาทของครูที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่พึงประสงค์ไว้ดังนี้

1. รักการศึกษาค้นคว้าอยู่เสมอและมีศรัทธาในวิชาชีพครู
2. มีความคิดเป็นของตนเอง กล้าแสดงออก
3. ประพศติและวางตนอยู่ในกรอบของศีลธรรมจรรยาเป็นบรรทัดฐาน
4. ประกอบอาชีพหารายได้เลี้ยงชีพพอควรแก่ศักยภาพ ไม่เห็นความเจริญ

ทางวัตถุและจริยธรรม¹

คุณสมบัติของครูที่ดีและมีคนชอบนั้น เฉลียว บุรีภักดี และคนอื่น ๆ ได้วิจัยพบว่า บทบาทการสอนและความประพศติคนเป็นแบบอย่างที่ดีที่มีคุณธรรมนับว่าเป็นสิ่งสำคัญมาก นอกจากนั้นแล้วการมีมนุษยสัมพันธ์ สุขภาพทางกายและจิต อีกทั้งความรู้ทางวิชาการก็มีส่วนสำคัญอยู่มากด้วย² ครูดีในทัศนะของนักเรียนนั้น ผลการวิจัยของ ล้อม ไชยสร พบว่าการแต่งกายสุภาพ อ่อนโยน มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย กุจะเป็นความสำคัญในข้อแรกๆ ส่วนการส่งเสริมให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้ ยุติธรรมและวางตัวเหมาะสมก็เป็นคุณสมบัติของครูที่มีความสำคัญมากเช่นกัน³

ฐานะของวิชาชีพครู

วิชาชีพครูเป็นวิชาชีพชั้นสูงหรือไม่นั้น ได้มีผู้แสดงความคิดเห็นกันมากในเรื่องนี้ ฮอยล์ (Hoyle) ได้กล่าวถึงการสอนที่จะเป็นวิชาชีพชั้นสูงได้นั้น ต้องเป็นวิชาชีพที่ให้บริการแก่สังคม ใช้วิธีการแห่งปัญญาในการประกอบอาชีพ มีการเพิ่มพูนทางวิชาการและฝึก

¹ คณะกรรมการวางแผนพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษา, การปฏิรูปการศึกษา, หน้า 140-141. สำนักงานส่งเสริมวิไลพัฒนาศึกษา ปี 6 2519

² เฉลียว บุรีภักดี และคนอื่น ๆ, รายงานผลการวิจัยเรื่องลักษณะเรื่องครูที่ดี, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คำวิจารณ์, 2520), หน้า 301-306.

³ ล้อม ไชยสร, "คุณลักษณะของครูดีในทัศนะของนักเรียนมัธยมต้นโรงเรียนไทรมิตรวิทยาลัย ปีการศึกษา 2510," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2510).

อมรมอยู่ตลอดเวลา มีอิสระในการปกครองตนเอง มีจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ และต้องมีความเจริญก้าวหน้าอยู่เสมอ¹ ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ เฟลคเนอร์ (Flexner) ซึ่งได้เน้นให้เห็นว่า การโน้มเอียงในการรวมกลุ่มของผู้ประกอบวิชาชีพต้องใช้พลังความคิดที่มุ่งประโยชน์ต่อกันอื่นเป็นสำคัญ²

วิจิตร ศรีสอาน ได้อธิบายถึง ลักษณะของวิชาชีพว่า มีอยู่ 6 ลักษณะ คือ

1. อาชีพนั้นต้องมีบริการให้แก่สังคม ไม่เข้าชอนกับสาขาวิชาอื่น
2. อาชีพนั้นต้องมีความเป็นอิสระในการดำเนินการที่เกี่ยวกับวิชาชีพ
3. อาชีพนั้นต้องมีบริการแก่สังคม โดยใช้วิธีการแห่งปัญญา
4. ผู้ที่ให้บริการ หรือสมาชิกของวิชาชีพชั้นสูง จะได้รับการศึกษาในระดับสูง
5. ผู้ที่ใช้วิชาชีพชั้นสูงต้องประพฤติดี มีจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพนั้น
6. ต้องมีสถาบันวิชาชีพเป็นแหล่งกลางที่จะสร้างสรรค์ จรรโลงความมั่นคง

แห่งอาชีพของสมาชิก³

สุโท เจริญสุข ได้สรุปฐานะของวิชาชีพคร่าวๆ จัดเป็นวิชาชีพชั้นสูง ทั้งนี้เพราะมีแนวทาง 4 ประการ ซึ่งแสดงให้เห็นอย่างชัดเจน คือ เป็นอาชีพที่มีความจำเป็น มีการศึกษาชั้นสูง อย่างมีกฎเกณฑ์ ต้องใช้ความรู้ความสามารถพิเศษ มีสถาบันรับรอง และมีกฎเกณฑ์ของสถาบัน⁴

¹Eric Hoyle, The Role of the Teacher, (London: Routledge and Kegan Paul Ltd., 1969), p.80.

²J. Richard McElheny, The teacher and professional Organization, (Houghton Mifflin Company, 1976), p.161.

³วิจิตร ศรีสอาน, "ปัญหา ความจำเป็น แนวทางในการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครู," (กรุงเทพมหานคร: สำนักเลขาธิการคุรุสภา, 2523), หน้า 5. (อักษรสำนวน).

⁴สุโท เจริญสุข, เทคนิคของความเป็นครู, (พระนคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2515), หน้า 206 - 207.

แนวทางในการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครู

การที่จะดำเนินการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครูให้สูงขึ้นนั้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และกรมการฝึกหัดครู ได้เสนอมาตรการในการแก้ปัญหา การใช้การเลิด และมาตรฐานวิชาชีพครูไว้ว่า ควรจะไ้มีการดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ ให้มีขึ้น และให้เกิดประสิทธิภาพอย่างจริงจัง คือ

1. การใช้ครูและบุคลากรทางการศึกษาในแง่ปริมาณและคุณภาพ
2. การผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษาในแง่ปริมาณและคุณภาพ
3. การควบคุมมาตรฐานวิชาชีพครู โดยมีการออกใบอนุญาตประกอบอาชีพครู
4. การกำหนดโครงสร้าง การผลิต หลักสูตร และประสบการณ์วิชาชีพครู
5. การฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษา
6. การรับนักเรียนฝึกหัดครูที่ถูกต้องและเหมาะสม
7. การประสานงานการผลิต การใช้ครูและบุคลากรทางการศึกษา¹

ความคิดดังกล่าว เป็นแนวทางมาจากการปฏิรูปการศึกษานั้นเอง และผลจากการสัมมนานี้ก็ต่อเนื่อง ไปถึงการสัมมนามาตรฐานวิชาชีพครู ซึ่งครูสภา ได้จัดขึ้น และได้ให้ความเห็นสอดคล้องกัน ได้มีการวางแนวทางในการปฏิบัติชัดเจนยิ่งขึ้นว่า ควรจะต้องจัดให้มีการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครูขึ้นอย่างรีบด่วน ด้วยวิธีการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูและให้มีสถาบันวิชาชีพครูที่กฎหมายจัดรับรองขึ้นโดยเร็ว เพื่ดำเนินการเกี่ยวกับการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูให้การควบคุมและส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครู จัดสวัสดิการและพิทักษ์สิทธิวิชาชีพครูอีกด้วย² สำหรับการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูนั้น ผู้ที่เป็นครูอยู่

¹สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และกรมการฝึกหัดครู, "รายงานการสัมมนา เรื่อง แนวโน้มของการฝึกหัดครู," หน้า 23 - 27.

²สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, รายงานการสัมมนามาตรฐานวิชาชีพครู, หน้า

ในขณะที่กฎหมายเกี่ยวกับวิชาชีพครูออกใช้ก็ถือว่ามีใบอนุญาตชั่วคราวอยู่แล้ว สถาบันวิชาชีพครู จะต้องดำเนินการออกใบอนุญาตให้ในเวลาไม่เกิน 5 ปีให้ครบทุกคน การออกใบอนุญาตให้ผู้ที่เข้ามาสู่อาชีพครู โดยการให้การรับรองศึกษาวิชาชีพครู การสอบวัดสมรรถนะพื้นฐานในการเป็นครู และการศึกษาอบรมตามโปรแกรม ซึ่งเป็นที่ยอมรับของสถาบันวิชาชีพครู ส่วนการรับรองและการออกใบอนุญาตประเภทอื่นนอกเหนือการสอน เช่นใบอนุญาตสำหรับผู้บริหาร ครูแนะแนว ครูห้องสมุด อาจารย์ให้สมาคมและองค์กรที่เกี่ยวข้อง เป็นคณะอนุกรรมการประเมินผลงาน เพื่อออกใบอนุญาตในส่วนของสมาคมและองค์กรนั้น ๆ ¹

จากที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้นนั้น พอสรุปได้ว่าลักษณะของการส่งเสริมวิชาชีพทั้งหลายขึ้นอยู่กับขบวนการที่สำคัญ คือ ขบวนการผลิต ขบวนการใช้ และขบวนการควบคุมมาตรฐานวิชาชีพ นอกจากนั้นแล้ว สถานภาพในสังคมของวิชาชีพครูในปัจจุบัน ก็มีความสำคัญที่จะช่วยให้มองเห็นสภาพที่แท้จริงของวิชาชีพครูที่เป็นอยู่และยังเป็นแนวทางที่จะช่วยในการแก้ไขปรับปรุงวิชาชีพในอนาคต

ดังนั้น การยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครู จึงควรจะได้ศึกษาความคิดเห็นต่าง ๆ ทั้งหมด 4 เรื่อง เพื่อจะได้นำข้อมูลที่ได้ไปเป็นแนวทางในการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครูที่สมบูรณ์ต่อไป เรื่องที่สำคัญทั้ง 4 เรื่องนั้นประกอบด้วย สถานภาพของสังคมของวิชาชีพครู การผลิตครู การใช้ครู และการควบคุมมาตรฐานวิชาชีพครู

สถานภาพในสังคมของวิชาชีพครู

ปัจจุบันนี้สถานภาพในสังคมของวิชาชีพครูของไทยตกต่ำลงในหลาย ๆ ด้าน และกำลังรอการปรับปรุงแก้ไขอยู่ ส่วนที่ดี หรือการได้รับการยอมรับจากสังคมก็คือ การยกย่องว่าครูเป็นปูชนียบุคคล คือเป็นบุคคลที่ควรเคารพบูชามากกว่าเป็นปูชนียบุคคลทางประเทศ

¹ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, กองวิจัยและพัฒนาวิชาชีพครู, โครงการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครู, หน้า 3.

ตะวันตกนั้นถือว่า "ครูคือใครก็ตามที่มีความรู้ความสามารถสอนได้"¹ จากกรรยกย่องของสังคมนี้ทำให้วิชาชีพครูมีค่าขึ้น แต่อย่างไรก็ตามในปัจจุบันมีปัญหาด้านคุณภาพ ประสิทธิภาพ และจริยธรรมของครูเกิดขึ้นมาก² ทำให้ความเป็นปราชญ์บุคคลลดถอยลงไป ทั้งนี้เกิดจากสาเหตุสำคัญหลายประการ คือ ในระยะหลังนั้นนโยบายการผลิตครูเปลี่ยนแปลงไป มุ่งผลิตครูให้ปริมาณสนองความต้องการในการพัฒนาการศึกษาและนโยบายการเมือง ในการหาที่เรียนให้นักเรียน ทำให้วิธีการผลิตเปลี่ยนแปลงมากขึ้น เพื่อผลิตครูให้ไต่ปริมาณเป็นสำคัญ ทำให้ครูค่อยคุณภาพ ไม่มีความมั่นใจในตนเอง และไม่มีศรัทธาในอาชีพครูอย่างแท้จริง³ นอกจากนั้น การรับครูที่ไม่มีวุฒิทาง ครูเข้าทำการสอน ทำให้ภาพพจน์ของวิชาชีพครูลดต่ำลงอีกด้วย ทั้งนี้เพราะทำให้คนเห็นว่าใคร ๆ ก็สามารถเป็นครูได้

สาเหตุที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ เรื่องรายได้และสวัสดิการของครู ปี พ.ศ. 2502 กองวิจัย กรมวิชาการได้ทำการสำรวจหาความเป็นอยู่ของครูทุกประเภท ปรากฏว่าภาวะความเป็นอยู่ไม่เป็นที่พอใจ ครูได้รับการช่วยเหลือในค่านต่าง ๆ ⁴ ซึ่งสอดคล้องกับ บริษัท นิยม ไทวิชัย เรื่อง "การศึกษาสถานภาพทางเศรษฐกิจของข้าราชการครู กรมสามัญศึกษาและองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุโขทัย" พบว่า อัตราการเป็นหนี้ของครู องค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยละ 77.14 ครูกรมสามัญศึกษามีอัตราเป็นหนี้ร้อยละ

¹ Robert W. Richey, Planning for Teaching, (New York: McGraw-Hill Book Company, Inc., 1958), p.120.

² สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, กองวิจัยและพัฒนาวิชาชีพครู, "โครงการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครู," หน้า 2. (อัคราเนนา).

³ คณะกรรมการวางแผนพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษา, การปฏิรูปการศึกษา, หน้า 138-139.

⁴ กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ, กองวิจัย, "การวิจัยทางการศึกษา," 6 (สิงหาคม 2504), 53 : 58.

54.44¹ และมีผลการสำรวจค้านต่าง ๆ แสดงว่าวิชาชีพครูยังไม่ได้รับการยกย่องให้
 ทัดเทียมกับวิชาชีพอื่น ทงกันโอกาสความก้าวหน้าในหน้าที่ราชการ และสิ่งอำนวยความสะดวก
 สะดวกอีกมาก² ซึ่ง สุรัฐ ศิลปอนันต์ ให้ความเห็นว่า นอกจากความรู้ความสามารถที่
 คึกคักมาจากสถาบันผลิตครูแล้ว รัฐบาลก็ควรเอาใจใส่ในชีวิตและความเป็นอยู่ ตลอดจน
 ดูแลสนับสนุนในการปฏิบัติงานอีกด้วย³

การผลิตครู

การผลิตครูในประเทศไทยมีปัญหาในหลาย ๆ ด้าน ซึ่งเป็นส่วนประกอบที่ทำให้
 นักศึกษาครูผู้สำเร็จมีคุณภาพไม่ดีเท่าที่ควร และมีปริมาณเกินความต้องการของประเทศ
 ส่วนประกอบเหล่านั้นก็คือ

1. สถาบันผลิตครู ปัจจุบันมีสถาบันผลิตครูหลายแห่ง และอยู่ในความรับผิดชอบ
 ของหน่วยงาน 2 หน่วยคือ กระทรวงศึกษาธิการ และ มหาวิทยาลัย ซึ่งแยกออกเป็น
 หน่วยงานย่อย ๆ ได้ 7 หน่วยคือ กรมการฝึกหัดครู กรมอาชีวศึกษา กรมพลศึกษา
 กรมศิลปากร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กรมการศาสนา และมหา
 วิทยาลัย ในจำนวนนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน และกรมการศาสนา
 ได้ผลิตครูนอกรูปแบบโดยให้บุคคล หรือพระภิกษุเข้าสอนในโรงเรียน แล้วมีสิทธิสอบคัดเลือก

¹ปรีชา ยนต์นิยม, "การศึกษาสถานภาพทางเศรษฐกิจของข้าราชการครูกรม
 สำนักศึกษาและองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุโขทัย," (เว็ญญานิพนธ์การศึกษาบหมังติค
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2518).

²สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และกรมการฝึกหัดครู, "รายงาน
 การสัมมนาเรื่องแนวโน้มใหม่ของการฝึกหัดครู, หน้า 4.

³สุรัฐ ศิลปอนันต์, "สวัสดิภาพของครู," วิทยากร, 2 (ตุลาคม - ธันวาคม,
 2523) : 55.

แต่งตั้ง เป็นครูได้¹ จากการที่มีหน่วยงานผลิตครูหลายหน่วยงานด้วยกันและขาดการประสานนโยบายการผลิตในระดับหน่วยผลิตด้วยกัน ทำให้เกิดปัญหาการผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษาไม่สอดคล้องกับความต้องการทางการศึกษาทั้งคุณภาพและปริมาณ² จึงเห็นได้ว่าจำนวนครูที่สำเร็จจากสถาบันผลิตครูก็กลาวแล้วในปีพ.ศ.2524 นั้นมีเกินความต้องการของอัตรากำลังครู จำนวนถึง 17,345 คน ซึ่งเกือบจะเท่ากับความต้องการในปีพ.ศ.2525 ซึ่งมีความต้องการครู 18,003 คน เท่านั้น นับว่าเป็นปัญหาต่อการคัดเลือกบรรจุแต่งตั้งเป็นอย่างมาก

สรุปปัญหาของสถาบันผลิตครู คือการขาดการประสานงานและวางแผนในการผลิตครู และขาดการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวกับการใช้ครูของหน่วยงานต่าง ๆ ทำให้ขาดความสมดุลย์ของการฝึกหัดครู³

2. หลักสูตรการผลิตครู หลักสูตรการผลิตครูของประเทศไทยนั้นแต่ละหน่วยงานก็ใช้หลักสูตรของตนไม่เหมือนกัน สำหรับกรมการฝึกหัดครูนั้นวิทยาลัยที่สังกัดได้ใช้หลักสูตรของสภาการฝึกหัดครู พุทธศักราช 2519 ซึ่งเป็นหลักสูตรที่รวมทั้งระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูงและระดับปริญญาตรี มีสัดส่วนของกลุ่มวิชาคือ

หน่วยกิตรวมทั้งสิ้นไม่น้อยกว่า 135 หน่วยกิต แบ่งเป็น

1. วิชาพื้นฐาน	38	หน่วยกิต
2. วิชาชีพครู	42	หน่วยกิต
3. วิชาเฉพาะ (เอก-โท)	49	หน่วยกิต

¹พะยอม แก้วกำเนิด, "การบริหารงานการฝึกหัดครู," (กรุงเทพมหานคร: กรมการฝึกหัดครู, 2524), หน้า 1-2. (อักษรสำนวน).

²สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, และกรมการฝึกหัดครู, "รายงานการสัมมนา เรื่องแนวโน้มของการฝึกหัดครู," หน้า 4.

³พะยอม แก้วกำเนิด, "การบริหารงานการฝึกหัดครู," หน้า 3-4.

4. วิชาเลือกอื่น ๆ 6 หน่วยกิต¹

ส่วนหมวดมหาวิทยาลัยก็กำหนดรายละเอียดของการใช้หลักสูตรของแต่ละมหาวิทยาลัย โดยมีโครงสร้างสัดส่วนตามเกณฑ์ของหมวดมหาวิทยาลัย คือหน่วยกิตใหม่ จำนวนอย่างน้อย 120 หน่วยกิต และอย่างมากไม่เกิน 150 หน่วยกิต ซึ่งประกอบด้วย

1. หมวดวิชาพื้นฐานทั่วไป ไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต
2. หมวดวิชาชีพ ไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต
3. วิชาเฉพาะ

วิชาเอก	ไม่น้อยกว่า	30	หน่วยกิต
วิชาโท	ไม่น้อยกว่า	15	หน่วยกิต
4. หมวดวิชาเลือกเสรี ไม่น้อยกว่า 5 หน่วยกิต²

การกำหนดหลักสูตรการผลิตครูนั้นได้ประสบปัญหาต่าง ๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่น่าจะนำมาพิจารณาหาทางแก้ไข คือ โครงสร้างของหลักสูตรนั้นได้ให้นักศึกษาค้นคว้าศึกษามากเพียงใด เมื่อเทียบกับวิชาสามัญและรับกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรหรือไม่และได้มีการนำทฤษฎีและปฏิบัติมาผสมกันในการเรียนมากพอไหม³ หลักสูตรมาจากพื้นฐานงานวิจัยที่เกี่ยวกับท้องถิ่น และเหมาะสมกับสภาพมาตรฐานของสังคมประเทศไทยเพียงใด⁴ ด้านคุณธรรม จริยธรรม

¹กระทรวงศึกษาธิการ, กรมการฝึกหัดครู, "หลักสูตรการฝึกหัดครูของสภาการฝึกหัดครู พุทธศักราช 2519," (กรุงเทพมหานคร: กรมการฝึกหัดครู), (อัครสำเนา).

²หมวดมหาวิทยาลัย, "เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรปริญญาตรีทางการศึกษา พ.ศ. 2521," หน้า 1 (อัครสำเนา).

³สุพล วุฒิสเสน, "ยุทธศาสตร์สำคัญของวิทยาลัยครูในการผลิตบัณฑิตทางการศึกษา," ครูสาร, 8 (เมษายน 2519): 10 - 14.

⁴หอม กลายานนท์, "การจัดการฝึกหัดครูเพื่อมุ่งสู่มาตรฐานวิชาชีพชั้นสูง," ครูปริทัศน์ 3 (พฤศจิกายน 2521): 45.

ได้นำมาจัดเข้าไว้ในหลักสูตรการผลิตครูมากเท่าใด¹ จึงสรุปได้ว่าการจัดหลักสูตรการฝึกหัดครูนั้น เรื่องวิชาชีพครู การฝึกปฏิบัติ สภาพท้องถิ่น คุณธรรมและจริยธรรมของครู เป็นสิ่งที่ควรคำนึงถึงเป็นอย่างยิ่ง

การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูนั้น นับว่าเป็นหัวใจของการฝึกหัดครู เพราะการฝึกประสบการณ์วิชาชีพนั้น มิได้หมายความถึงการฝึกสอนแต่อย่างใดเลย แต่ยังหมายถึงทุกสิ่งทุกอย่างในการที่นักศึกษาจะได้พบเห็นงานที่เกี่ยวกับงานครูอย่างแท้จริงก่อนที่จะออกไปเป็นครู ซึ่ง พีเรส (Pires) ได้เขียนจุดมุ่งหมายของการฝึกสอนไว้ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาความสามารถของครูฝึกสอน ในการที่จะนำเอาทฤษฎีต่าง ๆ ทั้งหมดที่เรียนมาปฏิบัติ โดยเฉพาะวิชาที่เกี่ยวกับวิธีสอน
2. เพื่อพัฒนาให้ครูฝึกสอน มีความเข้าใจที่ดีและสมบูรณ์เกี่ยวกับจิตวิทยาพัฒนาการของเด็ก
3. เพื่อพัฒนาให้นักเรียนฝึกสอนเข้าใจถึงบทบาทที่แท้จริงของครู เมื่อออกไปปฏิบัติงาน โดยการเรียนรู้จากประสบการณ์เป็นครูฝึกสอน
4. เพื่อพัฒนาให้นักเรียนฝึกสอนเข้าใจถึงภาระหน้าที่ของครูที่จะต้องปฏิบัติ โดยให้เขามีโอกาสคุ้นเคยกับสภาพการณ์ที่เป็นจริง และปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในห้องเรียน
5. เพื่อพัฒนาฝึกสอนในเรื่องทัศนคติที่มีต่อวิชาชีพ และการสร้างมนุษยสัมพันธ์ ซึ่งจะช่วยให้สามารถทำงานร่วมกับนักเรียน เพื่อนร่วมงานและประชาชนในชุมชนได้อย่างดี²

¹กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานปลัดกระทรวง, "ชาวกระทรวงศึกษาธิการ" (กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ, 2524), หน้า 1. (อักษรสำเนา).

²Edward A. Pires, Student Teaching Practices in Primary Teacher Training Institutions in Asia, (Bangkok: UNESCO Regional of Education In Asia, 1969), pp.8-9.

ระบบบริหารงานประสภการวิชาชีพครู จากแนวปฏิบัติในการดำเนินงานประสภการวิชาชีพครู ตลอดเวลาที่ผ่านมาอาจประมวลลักษณะงานได้ดังแผนภูมิที่ 1

การฝึกประสภการวิชาชีพครูตามแผนภูมินี้มีความต้องการให้นักศึกษาครู ได้ฝึกประสภการวิชาชีพครูในลักษณะต่าง ๆ พร้อมกันไปโดยไม่ขาดช่วง ทั้งภายในและภายนอกของวิทยาลัย โดยมีหน่วยงานต่าง ๆ สนับสนุนให้การฝึกประสภการนี้เป็นไปโดยสะดวกและจะต้องมีการวางแผนและประเมินผล เพื่อคุณภาพของการผลิตครูอยู่เป็นประจำ ซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องตั้งหน่วยงานกลางซึ่งเรียกว่า "สำนักงานประสภการวิชาชีพครู" และจัดหาหน่วยงานมาเพื่อจะเป็นแหล่งที่จะเอื้ออำนวยในการบริหาร เกี่ยวกับการฝึกประสภการวิชาชีพครูในลักษณะต่าง ๆ ดังนี้¹

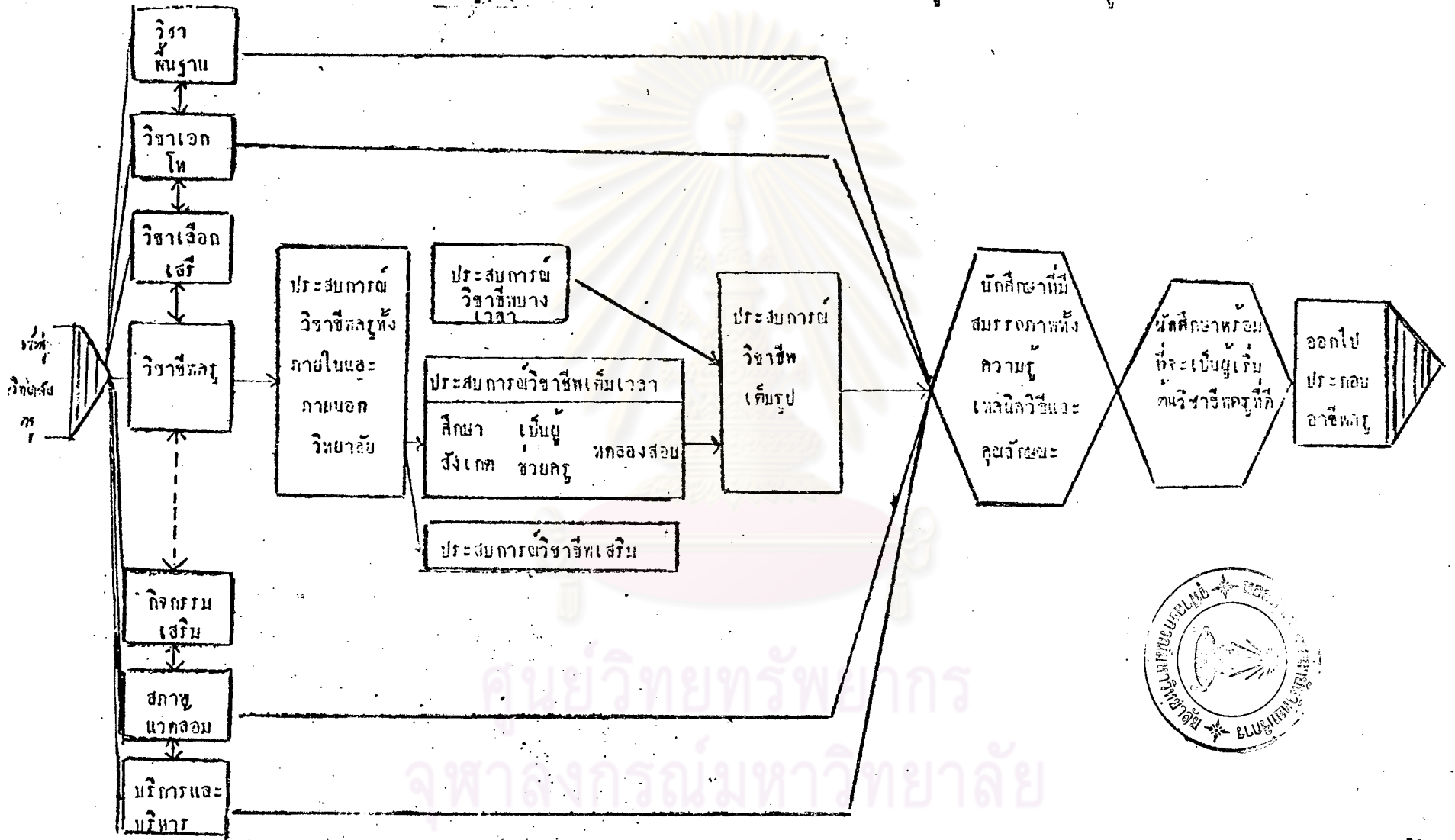
นิโคลส์ (Nichols) มีความเห็นว่าปัญหาทำให้การฝึกสอนไม่ได้รับความสำเร็จเท่าที่ควรว่า มีเหตุสำคัญ 3 ประการคือ

1. ครูที่เลี้ยงประจำโรงเรียนที่ฝึกสอนเอง มิได้รับการฝึกสอนแบบใหม่มาเลย จึงนำเอาการสอนแบบเก่ามาให้แก่นักเรียนฝึกสอน
2. กอนออกฝึกสอนทางวิทยาลัยครูมิได้ให้ความรู้พอที่จะทำให้นักศึกษาสามารถเข้าใจปัญหาทางสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และทางการศึกษาที่จะเผชิญหน้าชุมชนนั้น หรือสังคมภายนอกอื่น ๆ
3. ถึงแม้หลักสูตรวิทยาลัยครูจะมีวิธีสอน และนักศึกษาได้รับการนิเทศอีกทั้งได้รับความช่วยเหลือจากคณาจารย์ ฝ่ายนิเทศก็ในระหว่างฝึกสอนก็ตามแต่หาได้มีผู้นิเทศพิเศษมาให้ความรู้และทักษะ ตลอดจนช่วยในการพัฒนาชุมชนไม่²

¹กรมการฝึกหัดครู, แนวปฏิบัติงานประสภการวิชาชีพครู พ.ศ.2525 (กรุงเทพมหานคร: กรมการฝึกหัดครู, 2525), หน้า 8-9.

²Darle G. Nichols, "Tomorrow's Teachers," ศึกษาศาสตร์สาร, 3 (มกราคม - มีนาคม, 2524) : 65 - 67.

แบบฉบับที่ ๑ แสดงความสัมพันธ์ระหว่างโปรแกรมวิชาวิศวกรรมโยธา คณะวิศวกรรมศาสตร์

3. อาจารย์ผู้สอนวิชาชีพครู อาจารย์ผู้สอนในวิทยาลัยนับว่ามีความสำคัญมาก เจริญผล สุวรรณโชติ กล่าววว่า อาจารย์ผู้สอนในสถาบันวิทยาลัยครู นับว่ามีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครู ให้เป็นวิชาชีพชั้นสูง และนอกจากอาจารย์วิทยาลัยครูแล้ว อาจารย์ซึ่งเป็นผู้สอนอาจารย์ในวิทยาลัยครูก็เป็นผู้ที่มีความสำคัญเช่นเดียวกัน¹ จากการสำรวจคุณภาพอาจารย์ในวิทยาลัยเมื่อพ.ศ. 2523 พบว่า สักส่วนอาจารย์ระดับปริญญาเอก ปริญญาโท และปริญญาตรี ยังไม่ได้กำหนดไว้² และอาจารย์ผู้สอนส่วนมากยังมีลักษณะผสมภายใน คือ จบมัธยมแล้วก็เรียนต่อจนจบวิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัยแล้วมาเป็นอาจารย์ โดยไม่ผ่านการเป็นครูตามโรงเรียนมาก่อน เป็นการยากที่จะฝึกให้นักศึกษาเข้าไปใช้ชีวิตกลมกลืนกับชนบท กิจกรรมในโรงเรียนและนวัตกรรมการศึกษาเกิดได้ยาก³ นอกจากนี้แล้วจากรายงานการสัมมนามาตรฐานวิชาชีพครู ได้สรุปว่าอาจารย์ในวิทยาลัยยังไม่ค่อยชอบสอนวิชาชีพครู กลับยินดีที่จะสอนวิชาที่เป็นเนื้อหามากกว่าวิชาการที่จะเป็นการอบรมสั่งสอน เพื่อส่งเสริมวิชาชีพของตนเองอีกด้วย⁴

ดังนั้นการจักให้มีมาตรฐานในการคัดเลือกอาจารย์ที่จะเข้าสอนในสถาบันผลิตครู เพื่อให้ได้บุคคลที่มีความรู้ ความสามารถมีคุณธรรมและจริยธรรม อีกทั้งการมีเจตคติและศรัทธาในอาชีพครูอย่างแท้จริงเข้าเป็นอาจารย์⁵ และการพัฒนาระบบการฝึกเตรียมก่อนการเข้าเป็น

¹ เจริญผล สุวรรณโชติ, "เรือจ้าง (ทางตันหรือทางสะดวก)" ใน เอกสารประกอบการสัมมนามาตรฐานวิชาชีพครู, ภาคผนวก ก. (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2523), หน้า 47.

² กรมการฝึกหัดครู, ยี่สิบเจ็ดปีการสถาปนากรมการฝึกหัดครู, (กรุงเทพมหานคร: กรมการฝึกหัดครู, 2524), หน้า 18.

³ Darl G. Nichols, "Tomorrow's Teachers," ศึกษาศาสตร์สาร, หน้า 69.

⁴ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, รายงานการสัมมนามาตรฐานวิชาชีพครู, หน้า 11.

⁵ กรมการฝึกหัดครู, ยี่สิบเจ็ดปีการสถาปนากรมการฝึกหัดครู, หน้า 18.

อาจารย์ในสถาบันผลิตครู และการสัมมนาและการวิจัย เรื่องการศึกษาของท้องถิ่น ควรได้รับการส่งเสริมให้มากขึ้นในหม้ออาจารย์¹

จากที่กล่าวมาแล้วสรุปได้ว่า คุณลักษณะที่สำคัญของอาจารย์ผู้สอนวิชาชีพครู ซึ่งควรจะได้รับการคำนึงถึงอย่างมาก ในการรับบุคคลเขาเป็นอาจารย์ผู้สอนวิชาชีพครูก็คือ ทัศนคติและศรัทธาต่อวิชาชีพครู คุณธรรมและความรู้ ประสบการณ์ด้านวิชาชีพครูก่อนการสอนและความเข้าใจในสภาพชุมชนอย่างแท้จริง²

4. นักศึกษาครู ปัญหาสำคัญอันเป็นสาเหตุอย่างหนึ่งของวิชาชีพครูที่ไม่ได้รับการยกย่องเท่าที่ควร ก็คือ การที่นักศึกษาครูมักเป็นกลุ่มบุคคลที่สอบเข้าเรียนอย่างอื่นไม่ได้แล้วจึงมาเรียนครู จากการวิจัยของ ประกอบ คุณารักษ์ และคนอื่น ๆ เมื่อปี 2521 พบว่า ผู้สมัครเขาเรียนต่อในวิชาชีพครูของมหาวิทยาลัยอยู่ในอันดับ 4, 5 และ 6³ โดยเฉพาะในปีการศึกษา 2524 - 2525 อันดับของการเลือกของผู้สอบคัดเลือกได้ในสาขาวิชาชีพครูของทบวงมหาวิทยาลัย ปรากฏว่าเมื่อรวมอันดับ 1 - 3 และ 4 - 6 แล้วจะเป็นอัตราส่วน 1 : 4⁴ ซึ่งจากสถิตินี้แสดงว่า ผู้ที่เข้ามาศึกษามีได้มีศรัทธาที่จะมาเป็นครูอย่างแท้จริง และจากผลการสัมมนาวิชาชีพครูได้สรุปว่า ผู้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีทางวิชาชีพครู

¹สุพล วุฒิสเสน, "ยุทธศาสตร์สำคัญของวิทยาลัยครูในการผลิตบัณฑิตทางการศึกษา," ครูสาร, หน้า 10 - 14.

²สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, รายงานการสัมมนามาตรฐานวิชาชีพครู, หน้า 9.

³ประกอบ คุณารักษ์ และคนอื่น ๆ, การวิเคราะห์นโยบายคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, (ม.ป.ท., 2521), หน้า 18.

⁴ทบวงมหาวิทยาลัย, "อันดับการเลือกที่สอบคัดเลือกได้ของผู้สมัครสอบคัดเลือกปีการศึกษา 2524 - 2525," (กรุงเทพมหานคร: ทบวงมหาวิทยาลัย, 2525), หน้า 80-97 (อักษรสำนวน).

มีจำนวนไม่น้อยที่หันไปประกอบอาชีพอื่น ซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครูอีกด้วย นับว่าเป็นการเสียงบประมาณ เวลาในการศึกษาอบรมอย่างยิ่ง¹

จากการที่มีปัญหาในการคัดเลือกนักศึกษาครูนี้ สุลล วัฑฒินเสณ มีความเห็นว่าผู้จะมาศึกษาทางวิชาชีพครู ในระดับปริญญาตรีจะต้องจริงจังมุ่งหมาย ปรารถนาในการเข้ามาศึกษาและการที่จะออกไปปฏิบัติหน้าที่ของตนเสียก่อน ซึ่งจะทำให้การศึกษามีความหมายขึ้น² ทอม คลายานนท์ ได้เสนอแนะเพิ่มเติมว่า ควรมีการสืบประวัติผู้ที่จะมาเข้าศึกษา ย้อนหลังไประดับมัธยมและประถม โดยมีการรับรองจากโรงเรียนซึ่งถือเป็นความลับ³ รายงานผลการติดตามผลของกรมการฝึกหัดครู และคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติก็ได้เสนอแนะเพิ่มเติมในประเด็นสำคัญควยว่า ควรสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ครูประจำกรมมากยิ่งขึ้น ในทางสวัสดิการและวิชาการในท้องถิ่น⁴ ซึ่งที่กล่าวมาแล้วจะทำให้ใหญ่ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงหรือเรียนเก่ง และมีศรัทธาในวิชาชีพครูมาเป็นครูมากขึ้น ก็จะได้ครูที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพดีกว่าเดิม

การใช้ครูหรือให้ครูปฏิบัติงาน

ถ้าจะมีการยกระดับและปรับปรุงการใช้ครู ให้ครูได้มีการปฏิบัติงานได้ดีและมี

¹สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, รายงานการสัมมนามาตรฐานวิชาชีพครู, หน้า 9.

²สุลล วัฑฒินเสณ, "ยุทธศาสตร์สำคัญของวิทยาลัยครูในการผลิตบัณฑิตทางการศึกษา," คุรุสาร, หน้า 10 - 14.

³ทอม คลายานนท์, "การจัดการฝึกหัดครูเพื่อบ่มบ่มมาตรฐานวิชาชีพชั้นสูง," คุรุปริทัศน์, 3 (พฤศจิกายน, 2521) : 45 - 46.

⁴กระทรวงศึกษาธิการ, กรมการฝึกหัดครูและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, รายงานผลการวิจัยเรื่องการศึกษาติดตามผลการฝึกหัดครู, (กรุงเทพมหานคร: เอร่าวัน-การพิมพ์, 2519), หน้า 54.

ประสิทธิภาพนั้น ควรจะไคเน้นในด้านต่าง ๆ 3 ด้านคือ การคัดเลือกและบรรจุแต่งตั้งครู การพัฒนาครูสอนในโรงเรียน และการบำรุงรักษาครู

1. การคัดเลือกและบรรจุแต่งตั้งครู ในการคัดเลือกครูมาทำการสอนนั้น วิทยุ โสธร เสนอว่า ควรจะเลือกคนที่มีความก้าวหน้า เพราะบุคคลแบบนี้ จะมีความเหมาะสมที่จะเป็นครู เพราะเขาจะกระตือรือร้นขวนขวายหาความรู้โดยไม่ อยู่ยง¹ และในการบรรจุครูเขาทำงานนั้น ควรจะยึดหลักคุณธรรม (Merit System) คือ ความสามารถ (Competence) ความเป็นกลาง (Neutrality) และความเสมอภาค (Equality of Opportunity)² เพราะในการยึดหลักคุณธรรมบรรจุครูเขาทำงาน นั้น จะทำให้เกิดผลดีหลายประการคือ

1. ไคบุคคลมีความรู้ความสามารถมาปฏิบัติงาน
2. ส่งเสริมระบอบประชาธิปไตย
3. บุคคลมีความมั่นคงในการทำงาน
4. ปองกันความไม่แน่นอนและการแทรกแซงจากนักการเมือง
5. ส่งเสริมให้ปฏิบัติงานมีขวัญดี
6. เป็นการส่งเสริมเกียรติภูมิของวิชาชีพ³

สำหรับวิชาชีพครูนั้น เจริญผล สุวรรณโชติ ให้ความเห็นว่ ผู้ที่จะเข้า ประกอบอาชีพครู ควรจะไคผ่านการศึกษามาจากสถาบันผลิตครูก่อน และต้องไครับอนุญาต

¹วิทยุ โสธร, หลักการบริหารการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร: วัฒนาพานิช, 2524), หน้า 247.

²นพพงษ์ บุญจิตราคุดย์, หลักการบริหารการศึกษาทั่วไป, (กรุงเทพมหานคร: แผนกวิชาบริหารการศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522), หน้า 24.

³วิทยุ โสธร, การบริหารงานบุคคล, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช, 2517), หน้า 29 - 30.

จากสถาบันที่รับรองความสามารถในการเป็นครูที่จัดตั้งขึ้นโดยเฉพาะ เช่นเดียวกับผู้สำเร็จการศึกษาวิชาชีพอื่น ซึ่งจะต้องเข้ารับการศึกษาวิชาต่าง ๆ ในแขนงวิชาชีพครูต่าง ๆ เพิ่มเติมจากสถานฝึกหัดครูอีกด้วย¹

จากผลการสัมมนาเรื่องมาตรฐานวิชาชีพครู² และเรื่องแนวโน้มในการฝึกหัดครู³ ได้เสนอผลสัมมนาที่สอดคล้องกันว่า ปัจจุบันยังขาดแคลนครูทำหน้าที่ช่วยสนับสนุนการสอน เช่น ครูธุรการ ครูบรรณารักษ์ ครูแนะแนว อีกทั้งบางแห่งยังใช้ครูไปทำหน้าที่นอกเหนือจากการศึกษาเป็นประจำ ทำให้เกิดการสูญเสียบุคลากรทางวิชาการขึ้น

ดังนั้น ปัญหาต่าง ๆ ในเรื่องการผลิตครู คัดเลือก และบรรจุแต่งตั้งครู การกำหนดอัตราค่าจ้าง และการใช้ครูในโรงเรียนต่าง ๆ นับว่าจะมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะได้บุคคลที่เหมาะสม และมีความสามารถมาปฏิบัติงานด้านวิชาชีพครูอย่างแท้จริง จึงควรจะต้องได้รับการปรับปรุงต่อไป

2. การพัฒนาครูสอนในโรงเรียน ครูเป็นบุคลากรที่สำคัญของโรงเรียน ซึ่งควรได้รับการพัฒนาต่อเนื่องกันไป นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์ ได้ให้ความหมายของการพัฒนาบุคลากรว่า หมายถึง กระบวนการส่งเสริมให้คนที่ปฏิบัติงานอยู่แล้ว ได้เพิ่มพูนความรู้ ความชำนาญ และความสามารถเพิ่มขึ้น เพื่อให้งานมีประสิทธิภาพสูงขึ้น⁴ วิทยุโสธร โคนัน

¹เจริญผล สุวรรณโชติ, "เรื่องจ้าง (ทางตันหรือทางสะดวก)," ใน เอกสารประกอบการสัมมนามาตรฐานวิชาชีพครู, ภาคผนวก ค., หน้า 46.

²สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, "สรุปข้อคิดเห็นของผู้เข้าร่วมสัมมนามาตรฐานวิชาชีพครู," ใน เอกสารประกอบการสัมมนามาตรฐานวิชาชีพครู, ภาคผนวกข., (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2523), หน้า 45 - 46 (อัครสำเนาะ).

³สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และกรมการฝึกหัดครู, รายงานการสัมมนาเรื่องแนวโน้มของการฝึกหัดครู, หน้า 4.

⁴นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์, หลักการบริหารการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร: บริษัท เอส.เอ็ม.เอ็ม จำกัด, 2525), หน้า 22.

ถึงความสำคัญของการพัฒนาบุคลากรว่า เพชรพลอยซึ่งไม่ได้เจียรนัยไม่เป็นภัยแก่ใคร แต่บุคคลที่ไม่ได้พัฒนาเป็นภัยต่อสังคมที่สุด¹ การพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับงานบริหารบุคคลที่ดี เพราะการพัฒนาบุคลากร จะช่วยแก้ไขสิ่งต่าง ๆ คือ แก้ไขขอบบพร่องของครูอาจารย์ที่ได้รับการฝึกฝนมาไม่ดี มีสิ่งใหม่ ๆ เกิดขึ้นเพื่อเอื้ออำนวยต่อการพัฒนาบุคลากร และการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา และทางสังคมมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ความรู้ขยายไปรวดเร็ว²

จากความสำคัญของการพัฒนาบุคลากรนี้เอง ได้ทำให้หน่วยงานต่าง ๆ ได้วางโครงการในการพัฒนาบุคลากรไว้อย่างหลายโครงการ เช่น ในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 5 ได้มีโครงการอบรมครูวิชาการประจำกลุ่มโรงเรียน โครงการอบรมครูสอนที่ไม่มีวุฒิต่างครู โครงการพัฒนาผู้บริหารการศึกษา นอกจากนั้นก็ยังมีโครงการอื่น ๆ อีกหลายโครงการในเรื่องการพัฒนาครูสอนในโรงเรียน³ สำหรับกรุงเทพมหานครได้วางโครงการหลายโครงการ เช่น การอบรมครูที่สอนวิชาต่าง ๆ เพื่อจะได้ปฏิบัติงานทดแทนการขาดครูในสาขาวิชานั้น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีโครงการอบรมบุคลากรทางการศึกษาประจำการของกรุงเทพมหานคร ได้เพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ในทางวิชาการใหม่ ๆ และยังเพิ่มพูนวิทยะฐานะและยกสถานภาพทางวิชาชีพครูให้สูงขึ้น⁴ นอกจากนั้น

¹ วิทยุ โสธร, หลักการบริหารการศึกษา, หน้า 250.

² William B. Castetter, The Personnel Function in Educational Administration, 2d ed. (New York: The Macmillan Co., 1976), p.272-273.

³ สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ, แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 5 ระดับก่อนประถมศึกษาและประถมศึกษา, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2525), หน้า 100 - 110.

⁴ กรุงเทพมหานคร, สำนักงานการศึกษา, "โครงการอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการ ประจำปีการศึกษา 2521 - 2525," (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานการศึกษา, 2521), หน้า 1 - 2 (ฉัตรสำเนา).

การให้ครูศึกษาต่อก็เป็นนโยบายสนับสนุนการพัฒนาครูผู้สอนในโรงเรียน ของกรุงเทพมหานคร อีกประการหนึ่งด้วย

นับได้ว่า หน่วยงานต่าง ๆ ได้มีการกระตุ้นให้มีการพัฒนาครูกันมากพอควร แต่ปัญหาของวงการศึกษานั้นขณะนี้กลับอยู่ที่ว่า การพัฒนาครูนั้น ครูที่ได้รับการอบรมหรือศึกษา ต่อใต้น้ำความรู้อย่างต่าง ๆ มาใช้ในโรงเรียน ตามที่ได้รับมาหรือไม่ และการอบรมบางอย่าง ที่เกี่ยวกับกิจกรรมของสังคม หรือชุมชนมากเกินไป ทำให้เกิดการสูญเสียเวลาทางการศึกษา เพราะครูไปปฏิบัติงานอื่น นอกเหนือจากหน้าที่ครูในโรงเรียน น่าจะมีวิธีการแก้ไขอย่างใด มากกว่า

3. การบำรุงรักษาครู การบำรุงรักษาครู หรือบุคลากรนั้นว่ามีความสำคัญ อย่างยิ่ง เพราะที่ครูจะทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ต้องมีการบำรุงรักษาที่ตรงกับความต้องการของครูด้วย

ครูสภาในฐานะสถาบันวิชาชีพครู ได้จัดสวัสดิการต่าง ๆ ให้แก่ครูที่เป็น สมาชิกนอกเหนือจากหน่วยงานอื่น ๆ คือ การฃาปนกิจสงเคราะห์ ช่วยเพื่อนสมาชิกครูสภา (ช.พ.ค.) การฃาปนกิจสงเคราะห์ ช่วยเพื่อนสมาชิก มูลนิธิช่วยครูอาวุโสในพระบรมราชูปถัมภ์ มูลนิธิช่วยการศึกษาบุตรสมาชิก มูลนิธิช่วยสมาชิกครูสภาอุปสมภักดิ์ การช่วยเหลือสมาชิกประสบเคราะห์กรรมจาก ผ.ก.ค. หอพักสมาชิกครูสภา สถานพยาบาล ครูสภา และการช่วยเหลือด้านอื่น ๆ¹

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าหน่วยงานเจ้าสังกัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะ ได้จัดให้มีการบำรุงรักษาครูแล้วก็ตาม แต่ปรากฏว่าครูอีกจำนวนมากยังขาดในเรื่องสวัสดิการต่าง ๆ เช่น โรงเรียนในเมืองก็ยังคงขาดแคลน บ้านพักครู และอื่น ๆ ประทับ อังทรงธรรม ได้เสนอความคิดว่า รัฐบาลควรจะได้มีการสนใจต่อครูของประเทศให้มากขึ้น จะทำให้ครูมีภาวะเศรษฐกิจดีขึ้น และสามารถช่วยปฏิบัติหน้าที่เพื่อการศึกษาได้อย่างเต็มที่ และตรงกับ

¹สำนักงานเลขาธิการครูสภา, ครูสภาเพื่อนครู, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ครูสภา, 2524), หน้า 30.

อุดมการณ์ของตนควย¹

การควบคุมมาตรฐานวิชาชีพครู

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของการควบคุม และส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพ 3 หน่วยงาน คือ คุรุสภา สมาคมครูโรงเรียนราษฎร์ และสมาคมการศึกษาแห่งประเทศไทย

1. คุรุสภา จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติครูพุทธศักราช 2488 เป็นสภาในกระทรวงศึกษาธิการ มีฐานะเป็นนิติบุคคล เจตนารมณ์ของการจัดตั้งคุรุสภา ก็เพื่อให้มีสภาของครู ให้ครูปกครองครู ช่วยกันยกฐานะของครูและวิชาชีพครู

อำนาจหน้าที่ของคุรุสภา

คุรุสภามีอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติครู พุทธศักราช 2488 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 4 พ.ศ.2519 ฉบับที่ 5 พ.ศ.2521 และฉบับที่ 6 พ.ศ.2523 ดังนี้

1. ให้ความเห็นแก่กระทรวงศึกษาธิการในเรื่องการจัดการศึกษาโดยทั่วไป หลักสูตร แบบเรียน อุปกรณ์การเรียน การสอน การฝึกอบรม การวัดผล ประเมินผลการศึกษา และเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวเนื่องโดยตรงกับการจัดการศึกษา
 2. ควบคุมและสอดส่องจรรยาบรรณและวินัยของครู พิจารณาโทษครูผู้ประพฤติผิด และพิจารณาคำร้องทุกข์ของครู
 3. พิจารณาสัทธิของครูภายในขอบเขตที่กฎหมายกำหนด
 4. ส่งเสริมให้ครูได้รับสวัสดิการต่าง ๆ ตามสมควร
 5. พัฒนาความรู้ความสามารถ คุณภาพ และประสิทธิภาพของครู
- บทบาทของคุรุสภาในฐานะที่เป็นองค์การวิชาชีพครู คือ ทำหน้าที่ส่งเสริมในด้านสวัสดิการและวิชาการ เพื่อให้ครูมีฐานะความเป็นอยู่ดีขึ้น ครูต้องการอาชีพ

¹ประทีป อึ้งทรงธรรม, "สวัสดิภาพของครูในเมืองหลวง," วิทยากร 2

ที่มั่นคง ครุทองกำลังเสริมใหม่ขวัญดี มีกำลังใจที่จะทำงานเพื่อจะได้ตั้งใจสั่งสอนศิษย์ ผลิต
เด็กที่มีคุณภาพเพื่อสังคม¹

จากรายงานของคณะกรรมการวางพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษา ได้เสนอ
ความเห็น ว่า องค์การหรือสมาคมอาชีพครูในปัจจุบัน คือ ครูสภา ไม่สามารถให้ความคุ้มครอง
สิทธิและผลประโยชน์ของครูอย่างมีประสิทธิภาพได้ เพราะมีโครงสร้างที่แย้งกันในตัวเอง
กล่าวคือ ครูสภาในฐานะกิ่งราชการกิ่งอาชีพ ต้องทำหน้าที่สองประการซึ่งขัดแย้งกันคือ
คุ้มครองสิทธิและผลประโยชน์ของครู แต่ขณะเดียวกันก็เป็นผู้บังคับบัญชาของครู โดยการ
พิจารณาความดีความชอบ และลงโทษเมื่อครูกระทำผิด และมีผู้บังคับบัญชาระดับสูงใน
กระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ รัฐมนตรี ปลัดกระทรวง และอธิบดีกรมต่าง ๆ ครูสภาจึงมี
แนวโน้มที่จะเป็นนายเหนือครูมากกว่าจะเป็นตัวแทนพิทักษ์สิทธิ และผลประโยชน์ของครูอย่าง
แท้จริง ดังนั้น จึงเสนอให้มีการตรากฎหมายใหม่ให้ครูสภาเป็นองค์การอาชีพครูที่มีอิสระ
จากระบบราชการ²

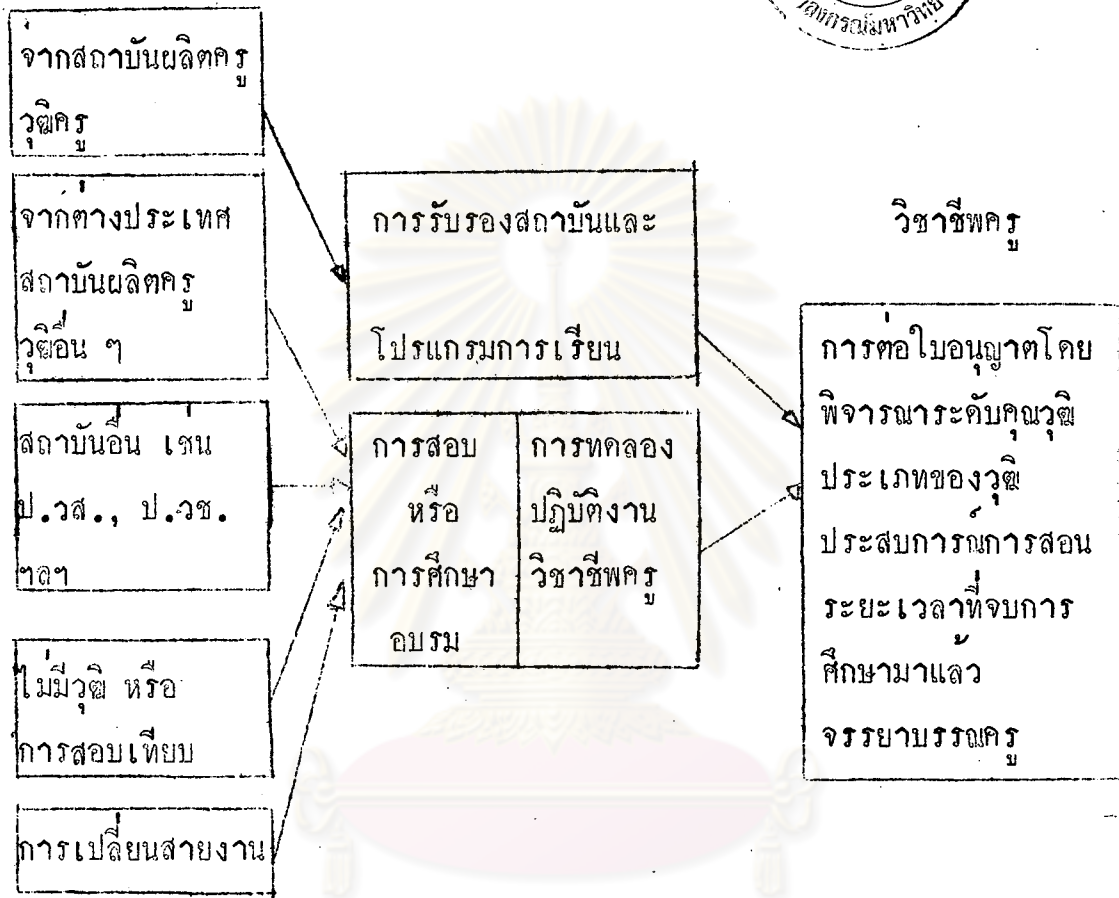
จากรายงานการสัมมนามาตรฐานวิชาชีพครูนั้น ผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษา
ของชาติ ได้เสนอข้อสรุปเป็นมติที่ 6 ว่าให้สถาบันวิชาชีพครูมีหน้าที่ส่งเสริมและควบคุม
มาตรฐานวิชาชีพครู จัดสวัสดิการครู พิทักษ์สิทธิครูและวิชาชีพครู และได้เสนอวิธีการ
ดำเนินการในมติที่ 10 เรื่องการออกใบอนุญาตใหญ่ที่จะเข้ามาสู่อชีพครู มีทั้งการใช้การ
รับรองในสถานศึกษาวิชาชีพครู การสอบวัดสมรรถนะพื้นฐานในการเป็นครู และการศึกษา
อบรมตามโปรแกรม ซึ่งเป็นที่ยอมรับของสถาบันวิชาชีพครู ตามแผนผังดังนี้³

¹สำนักงานเลขาธิการ, ครูสภา, ครูสภา เพื่อนครู, หน้า 4.

²คณะกรรมการวางพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษา, การปฏิรูปการศึกษา, หน้า 141-

³สำนักงานเลขาธิการ ครูสภา, กองวิจัยและพัฒนาวิชาชีพครู, รายงานการ
สัมมนามาตรฐานวิชาชีพครู, หน้า 17 - 22.

แผนภูมิที่ 2 แสดงการเข้าสาส์นพระ

2. สมาคมครูโรงเรียนราษฎร์แห่งประเทศไทย เป็นสมาคมอาชีพและเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. ให้ความร่วมมือกับรัฐและกระทรวงศึกษาธิการ ในเรื่องการจัดการ การศึกษาของชาติ
2. คุ้มครองเกียรติ ส่งเสริมฐานะ และสมรรถภาพของครูโรงเรียนราษฎร์ ในทางความรู้ ความประพฤติและความสามัคคี
3. ส่งเสริมและช่วยครูโรงเรียนราษฎร์ให้มีสวัสดิการและความมั่นคง ในอาชีพ

4. ส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนและประสานงานกับองค์กร หรือสมาคม
อื่นใดที่มีวัตถุประสงค์ในทางการศึกษา

5. ส่งเสริมการพัฒนาการศึกษา การบริหารการศึกษา ศิลปวัฒนธรรม
และการกุศล

6. ไม่เกี่ยวกับการเมือง¹

3. สมาคมการศึกษาแห่งประเทศไทย ก็เป็นสมาคมหนึ่ง ซึ่งเป็นหน่วยงาน
ที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมและส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครูด้วย เช่นเดียวกัน

การยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครูในทางประเทศ

ในประเทศไทยหาได้ การยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครูกระทำเป็นขั้นตอน โดย
การฝึกหัดครูจัดเป็นการศึกษาระดับอุดมศึกษา ผู้จะเป็นครูจะต้องผ่านการศึกษาดุริยางคศาสตร์
ครูจะต้องทดลองปฏิบัติราชการเป็นเวลา 1 ปี จากนั้นถ้าผลงานเป็นที่พอใจจะได้รับ
ประกาศนียบัตรครูมัธยม อย่างไรก็ตามระหว่างการสอน ครูต้องเข้ารับการฝึกอบรม
อยู่เสมอ อาจเป็นในรูปของการสอนไปด้วย ฝึกอบรมไปด้วย หรือไปเรียนตามมหาวิทยาลัย
หรือวิทยาลัยต่าง ๆ นอกจากนี้กระทรวงศึกษาและสำนักงานการศึกษาของจังหวัดยังได้จัดการ
ฝึกอบรมเสมอ ๆ ซึ่งครูสามารถเข้ารับการฝึกอบรมได้ โดยรัฐบาลกลางและองค์การบริหาร
ของจังหวัดเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายสนับสนุนในการฝึกอบรมนี้ทั้งหมด

สมาคมครูและคุรุสภา รัฐบาลส่วนท้องถิ่น คณะกรรมการการศึกษาส่วนท้องถิ่น
มีบทบาทในการกำหนดคัดเลือกและรับรองคุณภาพของครูเป็นอย่างมาก ซึ่งได้กำหนดให้ครู

¹สำนักงานเลขาธิการสมาคมครูโรงเรียนราษฎร์แห่งประเทศไทย, ข้อบังคับ
สมาคมครูโรงเรียนราษฎร์แห่งประเทศไทย, (กรุงเทพมหานคร: ท.จ.ภ.เพณินิมิตรการพิมพ์,
ม.ป.ป.), หน้า 1 - 2.

เข้ารับการศึกษาอบรม หรือสอบเทียบความรู้เสมอ¹

สำหรับในประเทศไทย การยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครูได้จัดทำโดย การจัดการฝึกหัดครูไปเปลี่ยนแปลงไปสู่การจัดให้การฝึกหัดครูเป็นระดับอุดมศึกษา โดยกำหนดว่าผู้ที่จะเป็นครูต้องผ่านการศึกษามาจากมหาวิทยาลัยเสียก่อน และรัฐได้วางกำหนดกฎเกณฑ์ให้ครูทุกคนได้ผ่านการฝึกฝนในวิชาชีพครูอย่างตลอดเวลา

การใช้การศึกษาระดับมหาวิทยาลัยในการฝึกหัดครูนี้เอง ทำให้ญี่ปุ่นต้องเปิดระบบการศึกษาขึ้น ทำให้เกิดความจำเป็นในการควบคุมมาตรฐานของครูในปี 1962 สภาการฝึกหัดครู (Council for Teaching Training) ได้เสนอให้มีการควบคุมและกำหนดมาตรฐานนี้ โดยรัฐเป็นผู้กำหนดจำนวนหน่วยกิตตามรายวิชาต่าง ๆ ที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัย ใครก็ตามต้องการที่จะเป็นครูจำเป็นต้องมีประกาศนียบัตร (Teacher Certificate) ซึ่งรัฐเป็นผู้ออกให้แก่บุคคลที่ศึกษาตามรายวิชาและหน่วยกิตที่กำหนดไว้ ซึ่งประกาศนียบัตรจะแตกต่างกันไปตามประเภทโรงเรียนที่จะสอน

การควบคุมมาตรฐานวิชาชีพครูนั้น เช่นเดียวกับประเทศเกาหลีใต้และการที่ครูจังหวัดหนึ่งจะย้ายไปอีกจังหวัดหนึ่ง ต้องสอบผ่านข้อสอบของจังหวัดที่จะย้ายไปเสียก่อน

รัฐบาลส่วนท้องถิ่น และคณะกรรมการศึกษาจังหวัด นอกจากจะมีบทบาทในการรับรองคุณภาพครูแล้ว ยังมีส่วนในการพิจารณาเงินเดือนของครูอีกด้วย²

นอกจากที่กล่าวมาแล้ว โคบายาชิ (Kobayashi) ได้กล่าวเพิ่มเติมว่า องค์การวิชาชีพครู และหน่วยงานที่ครูสังกัดอยู่จะเป็นผู้ตรวจสอบคุณภาพ หรือความสามารถของครู และครูต้องพยายามให้สังคมเชื่อถือได้ และยอมรับนับถือตนให้ได้ ในฐานะที่ตนเป็นผู้ประกอบวิชาชีพชั้นสูง สำหรับสหภาพครูญี่ปุ่น คือ JTU (The Japan Teachers Union)

¹สำนักงานเลขาธิการ, กุรุสภา, เอกสารประกอบการสัมมนามาตรฐานวิชาชีพครู, ภาคผนวก ก., (กรุงเทพมหานคร. สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2523), หน้า 31 - 32.

²เรื่องเดียวกัน, หน้า 29 - 30.

นั้น จะพยายามส่งเสริมและรักษามาตรฐานของครู และป้องกันและรักษาบทบาทและฐานะของครูไม่ให้ครูตกเป็นเครื่องมือทางการเมืองอีกด้วย¹

ในสหรัฐอเมริกา การควบคุมและยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครู มีวิธีการต่าง ๆ พอสรุปได้ดังนี้

1. การออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู โดยผู้ที่ได้รับใบอนุญาตจะต้องผ่านการทดสอบ หรือการอบรมตามหลักสูตรของสถาบันฝึกหัดครูที่ได้รับการรับรองแล้ว แต่ละรัฐจะมีข้อกำหนดในการควบคุมใบอนุญาตของตนเอง จะทำให้มีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องบางรัฐให้ใบอนุญาตตลอดชีพ บางรัฐให้ใบอนุญาตรายวิชา เป็นต้น สำหรับการแก้ปัญหานี้ได้มีผู้ให้ความเห็นว่าการบรรจุครูที่จะให้ใดครูก็ควรรับผิดชอบหลายฝ่าย คือ

1.1 สถาบันฝึกหัดครู ต้องมีความรับผิดชอบที่จะเสนอแนะเกี่ยวกับตัวผู้ขอใบอนุญาตทำการสอน เฉพาะวิชาที่เขาศึกษามา และแสดงว่ามีสมรรถภาพในคานานั้นจริง ๆ

1.2 ส่วนการศึกษาซึ่งเป็นผู้ใช้ครู ต้องบรรจุครูสอนให้ตรงตามหมวดวิชาที่ศึกษามา และมีหลักฐานประกอบว่ามีความสามารถในหมวดนั้นจริง ๆ

1.3 หน่วยงานรับรองมาตรฐานวิชาชีพครู และหน่วยงานการศึกษาของรัฐ ต้องประท้วงถ้าสถาบันฝึกหัดครูให้ความเห็นการรับรองผู้สมัครเป็นครู ไม่ตรงตามความเป็นจริง และต่อโรงเรียนที่ไม่มอบหมายงานให้ตรงกับความสามารถของเขา

1.4 สมาคมวิชาชีพครู ต้องเอาใจใส่ระวังการใช้ครูไม่ตรงตามความสามารถและเงื่อนไขการจ้าง

1.5 ตัวครูเอง ต้องรับงานสอนในกลุ่มวิชาที่ศึกษาและแน่ใจว่าจะทำหน้าที่ใดดีที่สุด

สำหรับการออกใบอนุญาตของสหรัฐอเมริกานั้น ได้แบ่งเป็นระดับและประเภทประเภทต่าง ๆ เช่น ใบอนุญาตสำหรับระดับครูที่สอนก่อนการประถมศึกษา ครูประถมศึกษา

¹ Tetsuya Kobayashi, Society Schools and Progress in Japan, (London: Pergamon Press Ltd., 1976), pp.158-160.

ครูมัธยมศึกษา ครูโรงเรียนราษฎร์ ผู้บริหารการศึกษา และอาจารย์วิทยาลัย

2. การใช้หลักสูตรของสถาบันเป็นหลัก ในกรณีนี้คือ ถ้าผู้ผ่านการศึกษาจากสถาบันผลิตครู ซึ่งได้การรับรองมาตรฐานแล้ว ก็สามารถได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพได้เลย โดยไม่ต้องผ่านการทดสอบอีก¹

สำหรับสมาคมที่มีส่วนสนับสนุนให้มีการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครูให้เป็นไปอย่างมีคุณภาพ มีหน่วยรักษามาตรฐานวิชาชีพครูแห่งชาติ (Ncteds) สภารับรองวิทยฐานะครูแห่งชาติ (Ncate) และสมาคมผู้อำนวยการใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูแห่งชาติ เป็นต้น²

สรุปได้ว่า การควบคุมมาตรฐานวิชาชีพครูในสหรัฐอเมริกา จะเริ่มด้วยการออกกฎหมายใหญ่ที่จะเป็นครู จะต้องได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูก่อน แล้วจะมีการพัฒนาการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครูในด้านต่าง ๆ ให้ดีขึ้น เช่น การฝึกอบรม และอื่น ๆ ตามแนวทางของนักการศึกษาแต่ละสมัย นอกจากนี้ยังมีการดูแลและรับรองมาตรฐานสถาบันผลิตครูด้วย และมีการจัดโครงการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูระหว่างรัฐด้วย เพื่อให้ความสะดวกแก่ครูซึ่งจะไปประกอบวิชาชีพในรัฐอื่น

เมื่อดูจากส่วนรวมแล้วปรากฏว่า การควบคุมมาตรฐานวิชาชีพครูของเกาหลีใต้ ญี่ปุ่น และสหรัฐอเมริกานั้น มีหลักการต่าง ๆ คล้ายกัน คือ มีการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู การรับรองสถาบันและหลักสูตรการฝึกหัดครู เป็นต้น แต่จะมีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดคือ ในสหรัฐอเมริกานั้น รัฐต่าง ๆ มีอำนาจในการออกใบอนุญาตและการควบคุมมากกว่าในเกาหลีใต้และญี่ปุ่น ซึ่งองค์การของครู และหน่วยงานของรัฐบาลกลางมีส่วนสำคัญมากกว่าแต่ละรัฐ

¹สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, เอกสารประกอบการสัมมนามาตรฐานวิชาชีพครู, ภาคผนวก ก., หน้า 31 - 32.

²เมธี บิลันธนานนท์, "ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู," วารสารครู, 5 (ตุลาคม 2523) : 40.

การวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์การครู

สายสวาท เมทะนี ได้วิจัยเรื่อง "การสำรวจความคิดเห็นของครูในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่มีต่องานและบริการที่คุรุสภาให้แก่สมาชิก" ผลการวิจัยพบว่า สมาชิกส่วนใหญ่ไม่มีส่วนรวมในงานบริการของคุรุสภา การบริการของคุรุสภายังไม่เป็นที่พอใจ และส่งเสริมความรูแก่ครูน้อยไป ผู้วิจัยยังได้ขอเสนอแนะว่า ผู้ที่มีอาชีพครูยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เพราะสมาชิกยังมีปัญหาและอุปสรรคในด้านการเพิ่มพูนความรู้ และด้านสวัสดิการสมควรได้รับการช่วยเหลืออย่างเร่งด่วน¹ ซึ่งสอดคล้องกับ โกวิท สุรัสวดี ที่ได้ทำการวิจัย เรื่อง ความคิดเห็นของครูภาคใต้ที่มีต่อบทบาทกิจกรรมของคุรุสภา พบว่า คุรุสภายังมีส่วนช่วยเหลือในการศึกษาต่อของครูน้อยอยู่ และคุรุสภาควรจะได้ปรับปรุงงานทางด้านวิชาการ โดยการร่วมมือกับหน่วยงานผลิตครูและหน่วยงานไซครูเพื่อให้ครูประจำการได้รับการศึกษาต่อมากยิ่งขึ้น² และ บุญเรือน มากบุญ ได้วิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของครูในภาคเหนือที่มีต่อบทบาทและกิจกรรมของคุรุสภา" โดยใช้ผู้บริหารการศึกษาและครูประจำการเป็นตัวอย่างประชากร ได้ผลการวิจัยว่า งานของคุรุสภาทั้ง 3 ด้านคือ ด้านวิชาการ ด้านสวัสดิการ และด้านบริหารบุคคล แทน ก.พ. ยังมีขอบกพร่องอยู่ งานด้านวิชาการจะเป็นประโยชน์กว่างานอื่น ครูต้องการให้คุรุสภาปรับปรุงงานทุกด้าน และประชาสัมพันธ์ให้ครูได้ทราบ อีกทั้งขยายงานไปสู่ต่างจังหวัดให้มากขึ้น นอกจากนั้นแล้ว

¹สายสวาท เมทะนี, "การสำรวจความคิดเห็นของครูในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่มีต่องานและบริการที่คุรุสภาให้แก่สมาชิก," ใน บุญเรือน มากบุญ, "ความคิดเห็นของครูในภาคเหนือที่มีต่อบทบาทและกิจกรรมของคุรุสภา," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520),

²โกวิท สุรัสวดี, "ความคิดเห็นของครูในภาคใต้ที่มีต่อบทบาทและกิจกรรมของคุรุสภา," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521), หน้า ๑-๕.

การที่ครูสภา ทำหน้าที่บริหารงานบุคคลแทน ก.พ. และเป็นสถาบันวิชาชีพครูด้วย ทำให้ปฏิบัติงานไม่ได้ผลเท่าที่ควร จึงควรปฏิบัติงานคานหนึ่งคานใดให้เต็มที่มากกว่า คือ ควรมีอำนาจเต็มในการบริหารงานครู หรือเป็นสถาบันวิชาชีพครูแต่เพียงอย่างเดียว¹ ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับการวิจัยของ ปกรณ สำราญทรัพย์ เรื่อง "ความคิดเห็นของครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีต่อบทบาทและกิจกรรมของครูสภา" พบว่า การปฏิบัติงานของครูสภายังได้ผลไม่สมบูรณ์เต็มที่ และได้เสนอแนะว่า ครูสภาควรแก้ไขปรับปรุงงานบางประเภทที่จัดทำอยู่โดยพิจารณาเลือกจัดเฉพาะงานที่เป็นประโยชน์ต่อครูจำนวนมาก ไม่ควรจัดงานมากประเภทเกินไป และงานบางประเภทไม่ควรจัดแต่เฉพาะในส่วนกลาง หรือจัดเฉพาะแห่ง²

ปัจจุบันครูสภามีได้เป็นหน่วยงานในการบริหารบุคคลแทน ก.พ. แล้ว จึงควรจะมีโอกาสในการปรับปรุงการปฏิบัติงานทุกด้านเพื่อทำหน้าที่เป็นสถาบันวิชาชีพครู เพื่อเป็นที่พึ่งของครู ซึ่งเป็นสมาชิกได้อย่างมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง ซึ่งจะสนองตอบความต้องการในคานต่าง ๆ ของครูตามผลการวิจัยอีกด้วย

ปัญหาและอุปสรรคในการควบคุมมาตรฐานวิชาชีพครู

ฮอยล์ (Hoyle) กล่าวว่า อุปสรรคเกี่ยวกับสถานะทางวิชาชีพครูที่สำคัญอยู่ 5 ประการ คือ

1. ภูมิหลังและสถานะทางสังคมของผู้ที่มาสู่อาชีพครู
2. ความสมมูลระหว่างเพศเกี่ยวกับภาระหน้าที่ในการปฏิบัติการสอน

¹ บุญเรือน มากบุญ, "ความคิดเห็นของครูในภาคเหนือที่มีต่อบทบาทและกิจกรรมของครูสภา," (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต แผนกวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520), หน้า จ - ฉ.

² ปกรณ สำราญทรัพย์, "ความคิดเห็นของครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีต่อบทบาทและกิจกรรมของครูสภา," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520), หน้า 103-105.

3. ความคาดหวังและความคิดเห็นต่าง ๆ ในเรื่องวิชาชีพครู
4. รายได้และเงินเดือน
5. ความเชื่อหรือคตินิยม เกี่ยวกับประเพณีของวิชาชีพทางการศึกษา¹

สตินเนท (Stinnett) ได้กล่าวถึงปัญหาในการควบคุมมาตรฐานวิชาชีพครูของสหรัฐอเมริกาว่า มีปัญหามากมายหลายอย่าง แต่ที่สำคัญก็คือ การควบคุมมาตรฐานวิชาชีพหลายหน่วยงาน ตั้งแต่ระดับท้องถิ่น ระดับรัฐ จนถึงระดับชาติให้การรับรองและควบคุมมาตรฐานวิชาชีพครู ทำให้ครูเกิดความสับสนเป็นอันมาก ทั้งนี้เพราะแต่ละแห่งมีกฎเกณฑ์แตกต่างกันไป และแต่ละแห่งยังมีหลายองค์กรและหลายสาขา และยังมีการแข่งขันกันอีกด้วย²

นอกจากนั้นแล้ว มาสโลว์ (Maslow) ได้ให้ความเห็นว่า ต้องมีการใช้ความพิจารณาอย่างระมัดระวังในการวิเคราะห์ข้อกำหนดต่าง ๆ กับคุณสมบัติของประกอบวิชาชีพอย่าให้มีการผิดพลาดเกิดขึ้นได้ในการให้การรับรอง ทั้งนี้ก็ต้องพิจารณาตั้งแต่ขั้นต้นจนถึงขั้นสุดท้ายในการตัดสินเป็นขั้นตอนอย่างรอบคอบ³

เมื่อสรุปแล้วจะเห็นได้ว่าปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในการควบคุมมาตรฐานวิชาชีพครู นั้น มาจากการมีหลายหน่วยงานในการรับรองมาตรฐานวิชาชีพ การที่สถานะและภูมิหลังของครูแตกต่างกันมาก และความรอบคอบและถูกต้องในการพิจารณารับรองมาตรฐานเป็นสำคัญ

จากการศึกษาและค้นคว้ามาทั้งหมดนี้ จะเห็นได้ว่า การยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครู เป็นเรื่องที่สำคัญ ทั้งนี้เพราะวิชาชีพครูเป็นวิชาชีพชั้นสูง วิชาชีพหนึ่งและมีความสำคัญต่อสังคม

¹Eric Hoyle, The Role of the Teacher, (London: Routledge and Kegan Paul Ltd., 1969), pp.90-92.

²T.M.Stinnett, Professional Problems of Teachers, (New York: The Macmillan Company, 1970), pp.456-500.

³Albert, Maslow, Teacher Education in United States, (Lincoln and London: University of Nebraska Press, 1976), p.120.

และประเทศชาติมาก แต่ในปัจจุบันยังได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนไม่เท่าที่ควร สถานภาพในสังคมของวิชาชีพครู การผลิตครู การใช้ครู และการควบคุมมาตรฐานวิชาชีพครู มีความสัมพันธ์กัน และเป็นสิ่งที่สำคัญที่ควรจะต้องได้รับการแก้ไขและปรับปรุงอย่างจริงจัง ทั้งนี้เพราะแต่ละเรื่องยังมีปัญหาต่าง ๆ อยู่มาก ที่ต้องการการแก้ไขอย่างเร่งด่วน ซึ่งเมื่อนั้นแล้ววิชาชีพครูของประเทศไทยก็必将มีความก้าวหน้าทันอารยประเทศ จะทำให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษาของชาติอย่างแท้จริง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย